

Ljubljana, 27. 5. 2016

Spoštovani gospod Boštjan Jazbec, guverner Banke Slovenije!

V Programski skupini SINTEZE-KCD teče, poleg drugih, tudi projekt, kako v Sloveniji izboljšati upravljanje z državno lastnino. Sestavni del tega usodnega vprašanja je tudi vprašanje upravljanja bančnega sistema, ali če problematiko zožimo – skoraj neverjetna zgodba o poteku sanacije bank. Že odločitev, da je treba banke sanirati, nato zmanjševati obseg njihovih aktivnosti in jih nazadnje prodati, je bila sprejeta v čudnih, še vedno ne povsem razjasnjenih dogajanjih. Formalne odgovore poznamo. Po njih je bilo vse transparentno. A še vedno ostaja neodgovorjeno, zakaj so oblasti transparentno ravnale tako, kot so? Zakaj ni BS transparentno ravnala drugače?

Ker smo prepričani, da je nekaj stvari še mogoče popraviti, smo pripravili nekaj zelo konkretnih vprašanj, ki smo jih že zastavili nekaterim glavnim akterjem v procesu sanacije slovenskih bank. Tako prosimo tudi vas za odgovore na nekatera ključna vprašanja navedena v nadaljevanju.

Naj še posebej poudarimo, da ne iščemo nekakšne »krivde« ali »krivcev«, a dejstvo je, da je sanacija potekala in še poteka na način, ki nedvomno škoduje slovenskim razvojnim interesom. Ta vprašanja vam (in podobna ostalim) zastavljamo preprosto zato, ker bi radi po eni strani RAZUMELI, kaj se je v resnici dogajalo, s kakšnimi dilemami in pritiski ste se srečevali pri sprejemanju teh odločitev, po drugi strani pa bi radi PREPREČILI, da bi se podobni procesi ponavljali.

VPRAŠANJA:

- a) V drugi polovici leta **2011** je Evropski bančni organ (EBA) izvedel evropske obremenitvene teste, v katerih je sodelovala tudi Skupina NKBM. Od bank je zahteval izpolnjevanje količnika najbolj kakovostnega kapitala (CT1) najmanj v višini **9 %** do 30. 6. 2012. Dne **17. 7. 2012** je BS dvignila kapitalski količnik Skupine (KK) NKBM na 11,3 % in količnik kapitalске ustreznosti (CT1), merjen s temeljnim kapitalom, na **9,1 %**. BS je **30. 7. 2013** zvišala zahtevani kapitalski količnik na 11,8 % in CT1 na **9,4 %**. Kapitalski količnik NKBM same je po podatkih Banke Slovenije (BS) takrat znašal 8,7 %, CT1 pa **7,7 %**. Zakaj je BS sredi krize dvigovala kapitalске količnike nad meje, ki jih v primeru krize določa ECB (**6 %**)?
- b) Kaj so bili dejanski razlogi za likvidacijo Factor banke in Probanke? Factor banka je (po pregledu BS) julija 2013 kot kapitalsko zdrava dobila dovoljenje BS, da prevzame KD-banko, dva meseca pozneje pa jo je BS poslala v likvidacijo. Hkrati je BS zaradi »možnosti okužbe« likvidirala tudi Probanko, čeprav je avgusta potencialnim kupcem banke dala čas, da se do konca septembra odločijo o njenem nakupu.
- c) Kako je mogoče, da se je ocenjeni kapital v slovenskih bankah na isti dan (30. 9. 2013) skrčil za 2,9 milijarde evrov? Po poročilih bank je bil v vseh bankah pozitiven, po opravljenih 'hipotetičnih likvidacijskih vrednotenjih aktiv' pa negativen. Po podatkih evropskega regulatorja bank EBA sta bili obe naši največji banki NLB in NKBM še avgusta 2013 kapitalsko ustrezni, konec septembra pa naj bi imeli negativen kapital?
- d) Zakaj so bile brez utemeljenih ugovorov BS v stresnih testih uporabljene nerealne napovedi EK o slovenskem gospodarstvu, ki nimajo nič opraviti z realnostjo? Naše gospodarstvo je

izvozno usmerjeno, zato bi te številke kazale na padanje BDP v EU, zlasti v Nemčiji, kamor največ izvažamo. V model niso bile vključene oslabitve in zavarovanja. Ocene o več kot deset odstotnem skrčenju BDP v treh letih so bile uporabljene jeseni leta 2013, ko je slovensko gospodarstvo že rastlo in naslednja leta dosegalo nadpovprečno, 3 odstotno rast. Tudi zahtevani donosi na 10-letne obveznice so že od sredine leta 2013 padali! BS je v prvi polovici leta 2013 sama izvedla stresne teste, ugotovljeno pomanjkanje kapitala pa je bilo bistveno manjše kot pri stresnih testih, izvedenih jeseni. BS je do leta 2013 v svojih stresnih testih praviloma uporabljala dvoletno padanje ekonomije, v drugi polovici leta 2013 pa so ga podaljšali na tri leta. Če bi v stresnih testih uporabili takrat običajno dvoletno padanje, bi npr. NLB zadržala pozitiven kapital, če bi v stresnih testih drugod uporabili padanje takšnih razsežnosti kot v Sloveniji, bi povsod namesto bank ostale le še 'bančne luknje'.

- e) Zakaj je BS dovolila nestrokovno ocenjevanje vrednosti aktive s svetovalci namesto pooblaščenih revizorjev in uporabe mednarodnih računovodskih standardov? Revidirana poročila za leto 2012 in četrtletna poročila do 30. 9. 2013 ter izjave direktorja Združenja bank Slovenije dr. Franceta Arharja pričajo, da so bile banke kapitalsko ustrezne in solventne. EuroPlus monitor 2013 je Slovenijo po odpornosti na finančne šoke postavil na vrh držav EU-27. Neuradno pa je bilo mogoče izvedeti, da mednarodne revizijske in svetovalne hiše pri poslu, kot so banke, ne bi nikoli pristale na takšno naročeno »prirejanje« rezultatov (Delo, 12. 2. 2015). Zakaj je Banka Slovenije pristala na izjave o ne-prevzemanju odgovornosti svetovalnih hiš¹?
- f) Kaj je 'hipotetično likvidacijsko vrednotenje aktive', zlasti zavarovanj za terjatve, ki je znižalo vrednosti kapitala, terjatev in njihovih zavarovanj na tretjino, zakaj je zanemarilo oslabitve in rezervacije (v NKBM za 850 milijonov evrov²) in kje je ovrednoten kapital hčerinskih družb? Tako so terjatve in zavarovanja znižali na eno tretjino takratne vrednosti (v krizi), dve tretjini pa spremenili v izgube, kar je omogočilo razlastniti imetnike delnic in podrejenih obveznic. Po analizah inštituta Bruegel nobena država EU ni razvrednotila prenosov na slabo banko – prenesli so 100 % vrednost, pri nas pa so vrednosti pred prenosom razvrednotili na tretjino. To posredno potrjujejo prodaje premoženja v DUTB (35 MEUR dobička v letu 2014 ob ogromnih plačah in zunanjih pogodbah) in previsoka kapitalska ustreznosti bank, npr. v NKBM 28 % (zahtevano 9 %, v krizi 6 %), ter znižanje zahtev BS za dokapitalizacijo Gorenjske banke s 328 milijonov € leta 2013 (količnik kapitalske ustreznosti je bil 13,42 %), na 58 milijonov evrov februarja 2015 (ko je bil količnik kapitalske ustreznosti 16,64 %) in na 13 milijonov € junija 2015 (ko je Banka Slovenije zahtevala prodajo banke in lastniku, Savi iz Kranja prepovedala izplačevanje dividend).

¹ Na dan so prišle tudi izjave družbe Ernst & Young (EY) Svetovanje iz cenitve premoženja Gorenjske banke, ki jo je pripravila za BS¹:

- »EY poudarja, da ne zagotavlja revizijskega mnenja v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi in da se namen, obseg in rezultati pregleda poslovanja razlikujejo od namena, obsega in rezultatov revizijskih pregledov«;
- »EY ne prevzema nobene odgovornosti ali obveznosti za predstavljene rezultate«;
- »EY pojasnjuje, da rezultati temeljijo na omejenem obsegu podatkov, vnaprej dogovorjenem z BS, in opozarja, da so lahko zavajajoči glede na celotno dejansko stanje«;
- »EY poudarja, da rezultati temeljijo na izbranem vzorcu in prejetih pojasnilih (BS), in da bi bili lahko drugačni, če bi v vzorec zajeli druge podatke ali prejeli drugačna pojasnila«;
- »EY ne prevzema nobene odgovornosti za izgube, ki bi jih rezultati lahko povzročili tretjim osebam«.

¹ Tadej Kotnik, Banka Slovenije, laži in potvarjanja, Finance 28, 9. 2. 2015.

² NKBM je imela 30. 9. 2013 1,8 milijarde evrov kreditov pravnih oseb in 848 milijonov evrov oslabitev in rezervacij; po Odločbi BS od 17. 12. 2013 bi morali oslabitve in rezervacije povečati še za 457 milijonov evrov, skupaj na 1,3 milijarde evrov ali na 72 % vseh kreditov pravnim osebam!

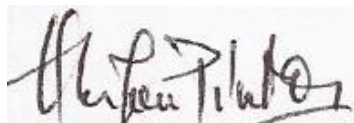
- g) Ali se je BS strinjala, da je država z razvrednotenjem delnic iztisnila vse druge delničarje zato, da se je lahko vtikala v njihovo lastnino in lastnino solastnikov hčerinskih družb NKBM brez soglasja lastnikov ter jo je nato s 'hipotetičnim likvidacijskim vrednotenjem aktive' lahko razvrednotila za 2/3 vrednosti? BS ima pravico posegati v banko ne pa v Skupino, npr. Skupino NKBM (za Poštno banko itd. BS ni sprožila postopka). Zakaj ste v nasprotju s svojimi ingerencami posegli tudi v premoženje hčerinskih podjetij (NKBM) in njihov kapital postavili na nič? Po bilancah 3. 12. 2013 je bil celotni kapital Skupine NKBM 560 MEUR, celotni kapital NKBM same pa 518 MEUR – torej so hčerinske družbe (samo v delni lasti NKBM same) imele 42 MEUR pozitivnega kapitala!
- h) BS naj parlamentu predloži vse pogodbe s podjetji Oliver Wyman, Roland Berger, Deloitte, Ernst & Young in cenilci nepremičnin, vsa poročila o AQR in 'hipotetičnih likvidacijskih vrednotenjih aktive', stresnih testih in metodologijah ter cenitve terjatev in zavarovanj s podpisi izvajalcev.
- i) V Nerevidiranem poročilu o poslovanju Skupine Nove KBM in Nove KBM d. d. januar–september 2013³ so podatki in kazalniki za 30. 9. 2013 zamenjani z onimi za 31. 12. 2013 (v enakem poročilu za leto 2014 so podatki in kazalniki za 30. 9. 2014 prikazani!). Ali je NKBM to morala storiti na zahtevo BS, da bi prikrla manipulacije s 'hipotetično likvidacijsko vrednotenje aktive', ali je vodstvo NKBM to storilo samovoljno?
- j) Sedanji finančni minister Mramor je v EU uspel znižati izpostavljenost Slovenije proti Grčiji s trdnimi argumenti. Zakaj Banka Slovenije leta 2013 ni naredila podobno, čeprav ima svoj lastni analitski raziskovalni center, na voljo pa je imela tudi analize UMARja in svoje stresne teste? Zakaj je pristala na 3-letno obdobje in s kratkimi roki bankam onemogočila dokapitalizacijo, če bi bila ta potrebna (pa vsaj za Celjsko banko in NKBM ni bila, kot dokazuje primer Gorenjske banke). Zakaj je od leta 2005 dalje malomarno dovoljevala rast finančnega vzvoda, ki je dobro poznan v literaturi in praksi?
- k) Koliko zavarovanj je bilo prenesenih s slabimi krediti? Koliko oslabitev je bilo sproščenih pri prenosih?

Za odgovore, ki jih pričakujemo do 10. 6. 2016 se vam vnaprej zahvaljujemo.

S spoštovanjem in pozdravi!

Koalicija civilne družbe za prenovo SINTEZA-KCD

Predsedujoči PS: Emil Milan Pintar



Prilogi:

- [ANALIZA poteka in ukrepov bančne sanacije](#)
- [SPISEK osnovnih gradiv in člankov](#)

³ Nerevidirano poročilo o poslovanju Nove KBM in ... <https://www.nkbm.si/downloadfile.aspx?fileid=5099> (dostop 26. 4. 2016).